

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 8.12.2003 60. vuosikerta Numero 4 Sivu 11

Lampaat hyvässä hoidossa lainalaitumilla

Riikka Talola, ProAgria Pirkanmaan Maaseutukeskus/Maa- ja kotitalousnaiset

Viime kesänä neljä Pirkanmaan kuntaa työllisti lampaita viheralueidensa maiseman hoitajina. Kokemukset laidunkaudelta olivat erittäin hyviä. Karjan omistajat, kunnat ja paikalliset asukkaat olivat tyytyväisiä laidunnukseen. Laiduneläimet piristivät maisemaa sekä pitivät sen siistinä ja hoidettuna.

ProAgria Pirkanmaan Maaseutukeskus aloitti tämän vuoden alussa EU-rahoitteisen Laiduneläinpankki-hankkeen sopimuslaidunnuksen edistämiseksi. Tavoitteena on luoda käytännön kokemusten perusteella toimiva yhteistyömalli laiduneläinten ja laidunalueiden vuokraukseen. Laiduntavia eläimiä kaivataan niin luonnonlaitumien kuin taajamienkin viheralueiden hoitoon. Kosteiden rantojen ja kivisten mäkien hoito on koneellisesti usein jopa mahdotonta, mutta luonnon ruohonleikkurit tekevät näilläkin alueilla siistiä jälkeä.

Yhteistyö eläinten omistajan ja vuokraajan välillä on suunniteltava huolella, jotta sopimuslaidunnus hyödyttäisi molempia osapuolia. Kirjallinen sopimus käytännön työnjaosta, vastuista ja kustannuksista kannattaa laatia aina ennen laiduntamisen aloittamista. Yhtä oikeata toimintamallia ei ole, vaan työnjako ja rahalliset korvaukset vaihtelevat tapauskohtaisesti. Tärkeimpiä toiminnan edellytyksiä ovat kuitenkin aina eläinten hyvinvointi, hoidettu maisema ja taloudellinen kannattavuus. Laiduntavat eläimet luovat myös positiivista kuvaa maataloudesta sekä lisäävät maaseudun ja kaupungin vuorovaikutusta.

Kokemuksia Pirkanmaalta

Viime kesän kohteissa Lempäälässä, Pirkkalassa, Sahalahdella ja Valkeakoskella yhteistyö toteutettiin niin, että ainoastaan eläinten kuljetukset olivat karjan omistajan vastuulla. Aitaukset, hoito ja valvonta olivat kunnan tai paikallisen ympäristöyhdistyksen vastuulla. Karjanomistajat saivat vuokratuloa eläimistään tapauskohtaisesti sovitun summan. Testilaitumet olivat pinta-alaltaan alle hehtaarin ja lampaita oli alueella 3–7. Maisemallisesti keskeiset alueet ovat usein pienehköjä, mutta ensi kesäksi pyritään löytämään laajempia laidunalueita. Tällöin maiseman hoitajiksi saataneen myös nautoja.

Alueista kolme oli luonnonlaitumia ja yksi vanha nurmilaidun. Eläimille tehtiin loishäätö, kuntoluokitukset ja karitsat

punnittiin tiloilla ennen laitumille vientiä. Laidunkauden lopussa tilanne kartoitettiin uudelleen. Eläimet olivat varsin hyvässä kunnossa ja kasvussa vähätuottoisilla luonnonlaitumilla vietetyn kesän jälkeenkin. Laidunpaine pyrittiin mitoittamaan siten, että eläimet pärjäsivät alueella ilman lisäruokintaa noin 3 kuukautta. Tärkeätä onkin sekä eläinten hyvinvoinnin että maiseman hoidon kannalta mitoittaa laidunpaine oikein. Tällöin eläimillä on riittävästi ravintoa saatavilla ja laidun tulee parturoitua siistiksi, mutta maanpintaa ei kuluteta puhki.

Tiedot internetiin

Pirkanmaalaisille karjatiloilta tehdyn kyselyn mukaan tulevaan laiduneläinpankkiin olisi tarjolla eläimiä jopa satamäärin; parisataa lammasta sekä parisataa nautaa. Varsinainen Laiduneläinpankki alkaa toimia internetissä vuosien 2004–2005 aikana. Se toteutetaan MTT:n hallinnoiman Lumolaidun-hankkeen ja Laiduneläinpankki-hankkeen yhteistyönä. Nettipankkiin kerätään karjatilojen ja laidunalueiden lisäksi tietoja sopimusmalleista, kustannuksista, EU-säädöksistä, vakuutuksista ja muista laidunasioista.

Lisätietoja: riikka.talola@proagria.fi
puh. (03) 250 3310, 040 744 7231

Valkeakosken
Kauppilanmäen
maisemaa
ennen ja...

...jälkeen laidunnuksen.
(kuvat. Riikka Talola)

Lampaat aloittamassa urakkaansa Lempäälän kedolla.